

Tiivistelmä 5.6.2018 pidetystä parlamentaarisesta keskustelusta Terveet tilat 2028 –toimenpideohjelmasta

- Keskustelutilaisuus järjestetään tiistaina 5.6.2018 klo 08.30 -10.00 liikenne- ja viestintäministeriön Soncksalissa, osoitteessa Eteläesplanadi 16, Helsinki.
- Paikalla oli kansanedustajia kahdeksasta eduskuntaryhmästä, työtä ohjanneet ministerit Kimmo Tiilikainen ja Sanni Grahn-Laasonen sekä ministeri Saarikon sijaisena kansliapäällikkö Päivi Sillanaukee, sekä Terveet tilat 2028 -hankeryhmä
- Eduskunta toivoo konkreettisia toimia sisäilmaongelmien vähentämiseksi hallituksen terveet tilat 2028 –hankkeelta alkumetreiltä alkaen. Hallitus toivoo säännöllisiä keskusteluita eduskunnan kanssa toimenpideohjelman etenemisestä yli vaalikausien.
- Terveet tilat 2028 –hanke kiittää osallistumisesta ja ohjelman toimeenpanon alkua vauhdittavista viesteistä.
- Tilaisuuden tallenne on katsottavissa osoitteessa <https://vnk.fi/terveet-tilat-2028>

Tausta

Valtioneuvosto hyväksyi istunnossaan 3.5.2018 periaatepäätöksen Terveet tilat 2028 –toimenpideohjelmasta. Ohjelman valmistelu sai alkunsa vuosi sitten kesäkuussa 9.6.2017 pääministeri Juha Sipilän johdolla käydyssä parlamentarisessa keskustelutilaisuudessa.

Toimenpideohjelman valmistuttua asiantuntijatyön ja laajan kuulemiskierroksen jälkeen - asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen, perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikon sekä opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen ohjauksessa - ministerit kutsuivat koolle eduskuntaryhmien edustajat toiseen parlamentaariseen Terveet tilat 2028 –keskusteluun kuullakseen eduskuntaryhmien viestit toimeenpanon alkuun.

Ministerit esittelevät toimenpideohjelman, jonka jälkeen kuultiin eduskuntaryhmien edustajia sekä eduskunnan sisäilmaryhmän kannanotot. Ministerit vastasivat kysymyksiin. Ministeri Tiilikainen muistutti, että 10 vuoden ohjelmakausi ulottuu useammalle hallituskaudelle ja toivoi, että ajankohtaiskeskustelua eduskuntaryhmien ja ao valiokuntien kanssa voidaan käydä säännöllisesti.

Keskustelu

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen esitteli ohjelman taustan ja valmistelun pääpiirteitä. Terveet tilat –toimintamalli korostaa moniammatillista yhteistyötä sisäilmaongelmiin puuttumisessa ja ratkaisuisissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö Päivi Sillanaukee korosti hoidon ja kuntoutuksen saatavuutta kaikille ja varhaisessa vaiheessa, sekä tuen perustamista tutkittuun tietoon. Ennaltaehkäisy on tehokkain tapa vaikuttaa sisäilmaongelmiin. On huolehdittava siitä, että kaikki rakennukset ovat terveitä.

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen totesi ongelman olevan kouluissa akuutti – useat kiinteistöt ovat käyttökänsä päässä. Säännökset ovat yksiselitteiset: jokaisella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Vastuu tiloista ja niiden kunnosta on omistajilla, kunnilla ja koulutuksen järjestäjillä. Hän piti Terveet tilat 2028 -ohjelman vahvuutena kattavuutta ja pitkäjänteisyyttä viedä muutosta eteenpäin. Ohjelmassa parasta on kokonaisvaltainen lähestymistapa asiaan. Tärkeää on rakentaa uudet tilat ja korjata vanhat niin, että ne tukevat uuden opetussuunnitelman toteuttamista ja vastaavat toiminnallisia tarpeita. Osaamista on kehitettävä pitkäjänteisesti useilla eri aloilla. Kehittämistä on tehtävä kaikilla koulutussektoreilla.

Sinisen eduskuntaryhmän edustaja, kansanedustaja Simon Elo totesi, että oikeus turvalliseen ympäristöön ei toteudu, kun rakennuskanta jopa sairastuttaa ihmisiä, ja ongelman kohtaa lähes 800 000 ihmistä päivittäin. Sairastamisella on kansantaloudellisia vaikutuksia. Taustalla ovat mm. kosteus, home ja ilmanvaihto. Kuntien sitouttaminen ohjelmaan keskeisessä roolissa. ”Tyypikoulu esimerkki” -> puu, tehdään tehtaalla, riskit pienemmät. Kunnille tietoa eri toteutustavoista. Toivoo selkeitä ja sujuvia hoitopolkuja. Eikä pidä unohtaa sitä, että ongelmia yksityisissäkin rakennuksissa. Ohjelman tavoitteet ovat sellaisia, että niihin voidaan sitoutua parlamentaarisesti.

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän edustaja, kansanedustaja Anders Adlercreutz totesi ongelman olevan siinä, että ostettaessa rakennuspalveluja ei painoteta laatua – vain hinta ratkaisee. Rakennuksia tulee huoltaa, tämä jäänyt

tekemättä, kuntotarkastukset olisi tehtävä säännöllisesti. Sisäilman laatua tulisi osata arvioida oikein. Ohjeet rakentamiselle ajan tasalle, hiilijalanjäljen arvioiminen -> kohti massiivirakenteita. Hyviä käytänteitä niin kilpailuttamisessa kuin huollossakin levitettävä. Rakennuksille hymynaamat. Huoli siitä, että uudis- ja korjausrakentaminen olisi eri asemassa säädösmuutosten jälkeen?

Keskustan eduskuntaryhmän kansanedustaja Eero Reijonen kuvasi suunnitteluvaiheen virheiden merkitystä. Perustusten ongelmat, menty eteenpäin: nyt tuulettuvat alapohjat. Keskeisessä roolissa ilmanvaihto, ei hallita Suomessa. Hyvä asia, että puhtausluokkaa P1 noudatetaan. Rakentaminen: uutta rakennusta tulee ”tuulettaa” ja ilmanvaihto tulee pitää päällä 1-2 kk valmistumisen jälkeen ja tämän jälkeen vasta ihmisiä rakennukseen. Sääsuojauksen oltava kunnossa. Kunnilla varattuna liian vähän varoja huoltaa kiinteistöjään. Rakennusmestareiden koulutukseen lisää satsausta.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän edustaja, kansanedustaja Sari Multala totesi, että energiatehokkuuden vaatimukset vanhoihin rakennuksiin aiheuttaa ongelmia. Edelleen on vahvana näkökulma, jonka mukaan kaikki ongelmat löydyttävä mittaamalla, vaikka tiedetään että tämä ei ole mahdollista. Hyviä käytänteitä levitettävä, esim. Jyväskylässä laajemmat kyselyt. Sosioekonomisesti heikommalla alueella sisäilmaongelmia ja rakentamisen ongelmia tuotu vähemmän esille, ja viiveellä. Vastuuasioihin puuttuttava ohjelman aikana. Kunnille tietoa eri toteutusmalleista. Hyvin herkistyneitä autettava.

Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän edustaja, kansanedustaja Eeva Eloranta piti tärkeänä, että kiinteistöomistajia veloitetaan puuttumaan ongelmiin ja hoitamaan ongelmat kuntoon. Työsuojelun ja terveydensuojelun valtuudet kuntoon. Suositukset on katsottava kauttaaltaan, ja poistettava ristiriitaisuudet. ”Toipumiskoteja” tulisi järjestää yhteiskunnan taholtakin. Työpaikan vaihdoksiin tukea sairastuneille. Rahastoja auttamaan niitä, joilla homevaurioisia koteja – ja rakentajille enemmän vastuuta. Terveyshaitta-avustukset pitäisi palauttaa. Rakennusmateriaalien turvallisuus selvitettävä, VOC-yhdisteet, kemikaalit. Näki hyvänä, että sosiaaliturvan selvittäminen on mukana ohjelmassa. Vastuukysymykset.

Perussuomalaisen eduskuntaryhmän edustaja, kansanedustaja Leena Meri korosti, että homeelle altistuneita ihmisiä on valtavasti, ja tämä johtaa kemikaaliyliherkkyyksiin. Hän peräsi moniäänisyyttä diagnostiikan puolelle ja viittasi lääkäri Ville Valtosen työhön. Luulosairaaksi leimaamisesta päästävä eroon. Sisäilmaklinikat puuttuvat. Evakkoasunnot ja väistötilat.

Vihreän eduskuntaryhmän ja eduskunnan sisäilmaryhmän puheenjohtaja, kansanedustaja Satu Hassi olisi odottanut jo enemmän konkretiaa tähän mennessä. Hän esitteli ja jakoi sihteeristölle eduskunnan sisäilmaryhmän toimenpide-ehdotus, joka viesti on ytimekäs - rakentamisen vastuulainsäädäntöä tarkennettava – virheen tekijä laitettava vastuuseen - tilaajaosaamista kehitettävä. Hän korosti, että ympäristöministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön tarkkoja ohjeita tarvitaan ohjaamaan käytäntöä, vauriorakennusten tunnistamista ja korjaamista (viittaus mm. tiivistyskorjauksiin). Viittaus YmV:n budjettiläusuntoon sisäilmaklinikan tarpeesta.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän edustaja, kansanedustaja Hanna Sarkkinen muistutti, että myös yksityisessä rakentamisessa on samoja ongelmia. Hän totesi, että ohjelmasta puuttuu kohdennetut rahat, ehkä jonkinlaisia remonttiavustuksia tarvittaisiin. Rakentajan vastuu –kohta ohjelmassa tärkeä. Lainsäädäntöä on tarkennettava, ohjeistus ei riitä. Rakennusvalvontaan enemmän satsausta siten, että rakennusvalvonnalla olisi mahdollisuus puuttua epäkohtiin ja asettaa uhkasakot, jos ongelmia ei korjata. Hän muistutti lopuksi, että sairaiden auttamisessa asenneongelmia ja osaamisvajetta. Hoitopolut tärkeitä. Sisäilmahymiöt hyvä ajatus.

Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmää edustivat kansanedustaja Sari Tanus ja Kristillisdemokraattisen puolueen varapuheenjohtaja Tiina Tuomela. Sari Tanus korosti kuivaketjujen ja puhtaiden materiaalien merkitystä esim puurakentaminen. Rakennusvalvonnan roolia ja resursseja korostettava. Resursointia ja tukea kunnille kaivataan. Sosiaaliturvakysymyksiä pitää selvittää pikimmiten. Käypä hoito –suositus liian astmakeskeinen, ongelmien kirjo laajempi. Asiakkaan kohtaaminen oltava kunnossa. **Tiina Tuomela** piti olennaisena hoitohenkilöiden moniammatillisen osaamista ja sen kehittämistä. Sairastuneille klinikoita, verkostoja maanlaajuisesti. Nykyinen oirekoodisto ei riitä, vertaa Saksa, jossa laajempi oirekoodisto. Sairastuneiden syrjäytyminen myös iso ongelma, jota pitäisi jo selvittää kouluissa. Sosiaaliturvan tilanne. Pitäisi selvittää paljonko lapsia on kotikoulussa sisäilmaongelmien takia.

Loppupuheenvuorossaan **Päivi Sillanaukee** korosti sosiaaliturvauudistuksen olevan avainasemassa. Ennaltaehkäisy on tärkeää, jotta saadaan terveitä tiloja. **Sanni Grahn-Laasonen** kiteytti, että Terveet tilat 2028 -ohjelma kokoa osaamisen sateenvarjon alle ja arjen tasolle, yhteiskunnallisen lupauksen pitäminen tärkeää, tähän mennessä ei ole tässä onnistuttu. Piti tärkeinä selkeää vastuuttamista. Grahn-Laasonen totesi, että keskustelussa saadut kommentit ovat osoitus siitä, että eduskunnassa tehdään vahvaa työtä teeman ympärillä.

Kimmo Tiilikainen muistutti, että työ ei katkea eduskuntavaaleihin, vaan ”moniministeriöinen hanke” jatkaa työtä sitoutuneiden ministeriöiden työnä yli vaalikausien. Tiilikainen korosti, että ohjelman kohderyhmäksi on valittu julkiset rakennukset, sillä niihin kunta- ja valtiopäättäjillä on suurin mahdollisuus vaikuttaa. On muistettava, että kaikki ohjelman aikana koottu tieto ja hyvät käytänteet ovat jalkautettavissa myös yksityiselle puolelle. On esitetty huolta siitä, onko nykyiset rakentamismääräykset kunnossa. Esim. kosteudenhallinta on nostettu asetukseen, joka tuli voimaan vuoden alussa. Ripeys ensiarvoista, valtionavustuksia ei voi jäädä odottelemaan. Muutakin tukea kuntapäättäjille on, kuten hankintaosaamisen lisääminen ja erilaisten mallien käyttö.

Liitteet

- Eduskunnan sisäilmaryhmän kirjallinen kannanotto
- tilaisuuden ohjelma
- osallistujat